

Wiktor Durski

e-mail: 181437@student.ue.wroc.pl

ORCID: 0009-0007-3506-5903

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Czynniki kształtujące popyt na karty płatnicze w Polsce

DOI: 10.15611/2023.69.5.09

JEL Classification: E42

Streszczenie: Zakres badawczy niniejszego artykułu obejmuje przedstawienie przyczyn wpływających na popyt na karty płatnicze w Polsce. Opisano właściwości i rodzaje kart płatniczych oraz dokonano charakterystyki beneficjentów transakcji bezgotówkowych. Wskazano czynniki, które mają wpływ na liczbę i popularność poszczególnych kart, oraz przedstawiono zmieniający się stan liczbowy na przestrzeni dziesięciu kwartałów: od 2020 do 2022 roku. Na podstawie przeprowadzonej analizy można przyjąć, że popyt na karty płatnicze przez następne lata będzie rósł, jednakże w głównej mierze zainteresowanie konsumentów będzie się koncentrować na kartach debetowych. Pozostałe karty cechować będzie coraz mniejsza liczba użytkowników regularnie z nich korzystających.

Słowa kluczowe: karty płatnicze, transakcje bezgotówkowe, czynniki kształtujące popyt

1. Wstęp

Rozwój technologiczny, nowe potrzeby i oczekiwania społeczeństwa wymusiły unowocześnienie i przeniesienie tradycyjnej bankowości na platformę elektroniczną. Doprowadziło to do poszerzenia czynności bankowych oferowanych przez instytucje finansowe o wydawanie instrumentów pieniądza elektronicznego, a także o wydawanie przez banki kart płatniczych oraz wykonywanie operacji przy ich użyciu (Zaleska, 2007). W Prawie bankowym (Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997...), karta płatnicza została zdefiniowana w art. 4. jako karta identyfikująca wydawcę i upoważnionego posiadacza, uprawniająca do wypłaty gotówki lub dokonania zapłaty, a także do dokonywania wypłaty gotówki lub zapłaty z wykorzystaniem kredytu, jeżeli karta została wydana przez bank lub instytucję ustawowo upoważnioną do udzielania kredytu.

Wyrazem obserwowanych w ostatnich latach trendów na płaszczyźnie społeczno-gospodarczej jest zwiększającą się powszechność występowania terminali płatniczych w sieciach sklepów stacjonarnych. Zaprzestaje się również stosowania tradycyjnych form regulowania płatności, takich jak gotówka, czek lub barter. Z danych zebranych przez Narodowy Bank Polski wynika, że w II kwartale 2022 roku liczba kart płatniczych dopuszczonych do obiegu wyniosła 43,9 mln (Narodowy Bank Polski [NBP], 2022), podczas gdy liczba ludności w Polsce pod koniec 2022 roku wyniosła blisko 37,8 mln osób. Statystycznie przekłada się to na więcej niż jedną kartę będącą w posiadaniu każdego obywatela. Dzięki temu dokonywanie zakupów przez

klientów staje się wygodniejsze, a dla sprzedawców oznacza dodatkowe uproszczenie obrotu gospodarczego.

Popularność transakcji bezgotówkowych przeprowadzanych za pomocą kart płatniczych może zależeć od wielu uwarunkowań. Celem niniejszego artykułu jest omówienie czynników kształtujących popyt na karty płatnicze w Polsce oraz przedstawienie dynamiki zmian ich liczby z wykorzystaniem informacji opracowanych przez Narodowy Bank Polski między I kwartałem 2020 a II kwartałem 2022 roku.

2. Specyfika kart płatniczych

Karty płatnicze na świecie są emitowane zgodnie z normą ISO 7810. Standardy dotyczące tych kart zostały określone przez Międzynarodową Organizację Normalizacyjną (International Organization for Standardization). Do obrotu zostały dopuszczone cztery formaty kart, tj. ID-000, ID-1, ID-2 oraz ID-3 (International Organization for Standardization [ISO], 2019). Do kart obsługujących płatności bezgotówkowe zastosowano format ID-1, którego wymiary określono w następujący sposób:

- 85,60 mm – szerokość,
- 53,98 mm – wysokość,
- 0,76 mm – grubość,
- 3,18 mm – promień zaokrąglonych krawędzi.

Zasięg płatności oferowany przez poszczególnych wydawców kart może mieć ograniczenia geograficzne, co oznacza, że może działać tylko w wybranych regionach lub krajach. Jest to spowodowane polityką emitentów, regulacjami państwowymi lub umowami międzynarodowymi. Wyróżnia się karty o następującym zasięgu (Bury, 2002):

- ograniczonym – zakres działania tylko w wybranych sklepach handlowych bądź grupie przedsiębiorstw akceptujących wybrane karty,
- lokalnym – ważne na określonym przez wystawcę terenie,
- krajowym – karty działające na terenie kraju, w którym zostały wydane,
- międzynarodowym – ważne na całym świecie.

W obiegu występują cztery rodzaje kart płatniczych wyróżnionych ze względu na możliwość rozliczenia transakcji (Bury, 2002):

- karta debetowa,
- karta kredytowa,
- karta przedpłacona (*pre-paid*),
- karta obciążeniowa (*charge*).

Najbardziej powszechna jest karta debetowa ze względu na fakt, iż jest ona wydawana do rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego. Funkcjonuje na zasadzie rozliczenia transakcji wykonanej z użyciem środków zgromadzonych na koncie właściciela. To najpopularniejsza w Polsce forma karty płatniczej; liczba takich kart pod koniec II kwartału 2022 roku była szacowana przez Narodowy Bank Polski na 36,8 mln sztuk (NBP, 2022).

Karta kredytowa to druga pod względem popularności forma karty płatniczej, stanowiąca oddzielny produkt oferowany przez banki, przyznawana po weryfikacji zakresu zdolności kredytowej posiadacza. Funkcjonuje ona na podstawie specjalnie otwartego rachunku kredytowego z możliwością zadłużenia do określonego limitu i obowiązkiem spłaty kwot transakcji na koniec ustalonego okresu wraz z odsetkami. Pod koniec czerwca 2022 roku całkowita liczba kart kredytowych w Polsce wynosiła 5,02 mln sztuk (NBP, 2022).

Karta przedpłacona (*pre-paid*) charakteryzuje się specyficzną formą wydania, uzależnioną od opłacenia przez posiadacza wybranej kwoty, a następnie udostępnioną do wykorzystania w płatnościach bezgotówkowych. Inną możliwą formą zaliczaną do pre-paidów są karty podarunkowe do wykorzystania w określonych sklepach lub karty zasilane przez uczelnie wyższe w wysokości przyznanego świadczenia. Przekazany przez Narodowy Bank Polski stan końcowy wymienionych kart na koniec pierwszego półrocza 2022 roku wskazywał na 1,95 mln sztuk takich kart (NBP, 2022).

Karta obciążeniowa (*charge*) nie jest typowym instrumentem kredytowym, a instrumentem odroczonej płatności. Zostaje wydana do rachunku, który musi zostać uprzednio uzupełniony przez posiadacza o środki w wysokości równej sumie transakcji kredytowych w danym okresie rozliczeniowym. Jest najmniej popularnym wyborem w Polsce ze wszystkich dostępnych rodzajów kart płatniczych. Liczba kart obciążeniowych pod koniec II kwartału 2022 roku wyniosła 181,6 tys. (NBP, 2022).

W procesie dokonywania transakcji za pomocą płatności bezgotówkowych mogą uczestniczyć następujące grupy podmiotów (Federacja Konsumentów, 2015):

- Akceptant – osoba przyjmująca płatności bezgotówkowe za sprzedane towary lub usługi za pomocą terminala POS, czyli urządzenia umieszczonego w punkcie handlowo-usługowym.
- Agent rozliczeniowy – pełni rolę instytucji, która zajmuje się autoryzacją i rozliczaniem transakcji wykonanych za pomocą kart płatniczych. Podmiot zamiennie jest określany jako *acquirer*. Podpisuje umowy z akceptantami, w których określone są zasady rozliczania i przekazywania płatności od akceptanta do wydawcy karty. Agenci najczęściej tworzą systemy umożliwiające uiszczanie opłat za pomocą transakcji bezgotówkowych oraz zapewniają ich bezpieczeństwo.
- Konsument – osoba fizyczna dokonująca płatności bezgotówkowej za towary i usługi.
- Organizacja płatnicza – przedsięwzięcie zrzeszające wydawców kart oraz często agentów rozliczeniowych w ramach jednego systemu płatniczego. Jej główną rolą jest dbanie o zaplecze techniczne umożliwiające autoryzację transakcji w skali ogólnopolskiej, krajowej lub lokalnej. Określa zasady przyjmowania i rozliczania kart, tworzy standardy ich użytkowania, a także opracowuje nowe usługi, technologie i produkty związane z kartami płatniczymi. Największymi udziałowcami w rynku, z którymi najczęściej współpracują instytucje finansowe, są: Visa, MasterCard, American Express oraz Diners Club.

- Wydawca kart – bank lub inna upoważniona instytucja finansowa posiadająca prawo do wytworzenia karty dla konsumenta.
Biorąc pod uwagę liczbę podmiotów zaangażowanych w przeprowadzenie transakcji, wyróżnia się następujące systemy kart płatniczych (Federacja Konsumentów, 2015):
- Dwustronne – wydawcy akceptują karty konsumentów, którymi mogą być karty podarunkowe, np. do sieci supermarketów, biur podróży, drogerii.
- Trójstronne – system, w którym biorą udział trzy grupy podmiotów, tj. konsument, akceptanci oraz instytucja centralna pełniąca rolę wydawcy i agenta rozliczeniowego. Organizowane są najczęściej przez organizacje płatnicze American Express i Diners Club.
- Czterostronne – biorą w nich udział cztery grupy podmiotów. Działają na podobnej zasadzie do trójstronnych, z tą różnicą, że rola wydawcy i agenta rozliczeniowego są od siebie oddzielone. Organizacjami płatniczymi zapewniającymi czterostronne systemy kart są Visa i MasterCard.

3. Wpływ wybranych czynników na popyt kart płatniczych

Pandemia COVID-19 zmieniła wiele aspektów życia ludzkiego, w tym sposób, w jaki dokonujemy płatności za towary i usługi. Ze względu na wprowadzane wówczas restrykcje związane z ograniczeniem rozprzestrzeniania się wirusa zaczęto zwracać większą uwagę na higienę przedmiotów codziennego użytku, w tym gotówki. Karty płatnicze stały się bardziej bezpieczną alternatywą dla gotówki, która mogła być nośnikiem zarazków. W konsekwencji właściciele sklepów zaczęli zachęcać klientów do płatności bezgotówkowych, a w skrajnych przypadkach rezygnowali z akceptowania gotówki. Operatorzy kart płatniczych korzystali z tego trendu, jednocześnie proponując opcje płatności zbliżeniowych czy nawet przeniesienie karty do telefonu komórkowego. Dodatkowo sieci supermarketów i drogerie w odniesieniu do kas samoobsługowych akceptowały głównie płatności kartą lub m-płatności (Otto-Duszczyk, 2020). Na podstawie informacji Narodowego Banku Polskiego oszacowano zwiększenie liczby kart płatniczych w badanym okresie o 1,86%, pomimo poczynionych działań instytucji bankowych dotyczących dezaktywowania tych, które nie są używane od dłuższego czasu (NBP, 2020, 2022).

Czynnikiem ograniczającym wzrost popytu na płatności bezgotówkowe jest m.in. ryzyko zagrożenia bezpieczeństwa transakcji bezgotówkowych akcentowane przez przedstawicieli pokolenia *baby boomers* oraz nieaktywnych zawodowo seniorów. W raporcie dotyczącym sektora bankowości wśród seniorów ponad połowa badanych osób niecyfrowych nie ma pozytywnego nastawienia do cyfrowych usług finansowych (Senior Hub, 2021). Ponadto respondenci określają je jako trudne do opanowania, wymagające dużej ilości poświęconego czasu oraz niedostarczające większych korzyści od płatności gotówkowych. Więcej niż połowa niecyfrowych osób zdecydowałaby się jednak na cyfrowe usługi finansowe, gdyby w ich zasięgu znajdował się konsultant

o wysokim stopniu cierpliwości, który krok po kroku wytłumaczyłby zasady funkcjonowania oraz byłby dostępny w celu wyjaśnienia wątpliwości.

Handel elektroniczny ma znaczący wpływ na wykorzystywane formy płatności. Rosnąca popularność płatności w Internecie wiąże się z przeniesieniem pieniędzy gotówkowego na formę elektroniczną, co wpływa na rosnący popyt dotyczący różnego rodzaju kart płatniczych. W 2022 roku udział kanału sprzedaży *online* w Polsce wyniósł w stosunku do sprzedaży stacjonarnej 10,5% (Statista Market Insights, 2023). Karty płatnicze to rozwiązanie problemu dotyczącego zapewnienia balansu pomiędzy płatnościami elektronicznymi i stacjonarnymi. Umożliwiają przeprowadzenie transakcji gotówką zgromadzoną na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym w sklepie stacjonarnym za pomocą terminala płatniczego, a także w sklepach internetowych przez podanie danych znajdujących się na karcie podczas finalizacji transakcji.

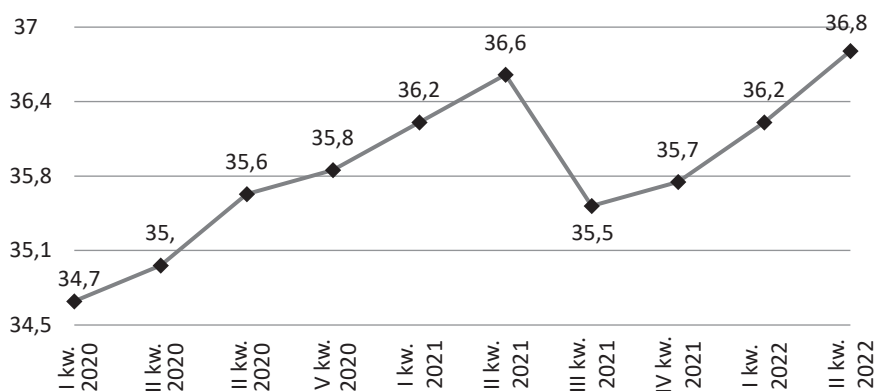
Posługiwanie się kartą płatniczą jest sposobem na uniknięcie problemu związanego z brakiem pieniędzy w kasie sklepu stacjonarnej służących do wydania konsumentowi reszty za zakupy. Jest legalna możliwość odmowy przyjęcia gotówki za towary i usługi, powołując się na zasadę współżycia społecznego, o której mowa m.in. w art. 354 Kodeksu cywilnego (Kodeks cywilny, 1964). Przy odpowiedniej interpretacji przepisu umowa sprzedaży zobowiązuje osoby do przeprowadzenia transakcji w sposób zgodny z jej treścią oraz odpowiadający jego celowi społeczno-gospodarczemu, a także w ramach ustalonych zwyczajów (Bezprawnik, 2023). Oznacza to dla kupującego uiszczenie opłaty zgodnie z wymienionymi zasadami i chroni sprzedawcę np. przed potencjalną zapłatą stułotowym banknotem za produkt warty złotych. Karta płatnicza pozwala na przeprowadzenie transakcji o dowolnej kwocie, eliminuje ryzyko pomyłki przy wydawaniu reszty i przyspiesza proces finalizacji płatności.

4. Dynamika zmian w liczbie kart płatniczych

W celu szczegółowego zaprezentowania każdego rodzaju kart płatniczych wykresy podzielono na cztery części. Zebrane dane pochodzą z przygotowanych w okresie 2020-2022 przez Narodowy Bank Polski (NBP 2020-2022) kwartalnych informacji o kartach płatniczych.

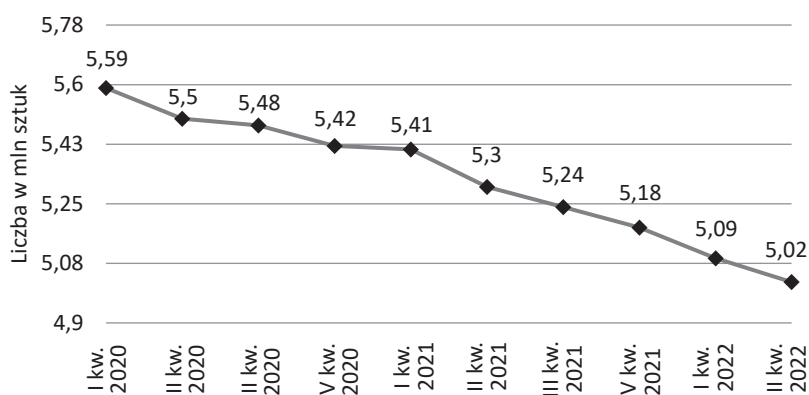
Karta debetowa to najbardziej powszechny sposób dokonywania płatności bezgotówkowej w Polsce. Funkcjonalność kart coraz częściej przemawia do Polaków ze względu na szybkość przeprowadzania transakcji. Są one bardzo przydatne także w rozliczeniach poza granicami państwa, ponieważ banki oferują przewalutowanie środków (Fundacja Warszawski Instytut Bankowości, 2021). W 90% w badanych okresach następował wzrost liczby wypuszczonych do obiegu kart rozliczających transakcje z użyciem aktualnego stanu konta użytkownika względem poprzednich trzech miesięcy. W III kwartale 2021 roku odnotowano spadek ich łącznej liczby o 3,01%. Nie był on spowodowany odejściem społeczeństwa od tej formy doko-

nywania płatności, ponieważ łączna liczba transakcji wykonywanych za pośrednictwem kart debetowych wzrosła o niecałe 12%, co przełożyło się na 200 mln transakcji więcej. Głównym powodem zanotowanego spadku było wygaszenie przez banki długookresowo nieaktywnych kart (NBP, 2021). Najmniejszy dodatni przyrost liczby kart debetowych wyniósł 0,56% i wystąpił w IV kwartale 2020 i 2021 roku, a największy wzrost ich liczby został odnotowany między lipcem a wrześniem 2020 roku i wyniósł 1,71%.

Rys. 1. Liczba kart debetowych w mln szt. w Polsce między I kwartałem 2020 roku a II kwartałem 2022 roku

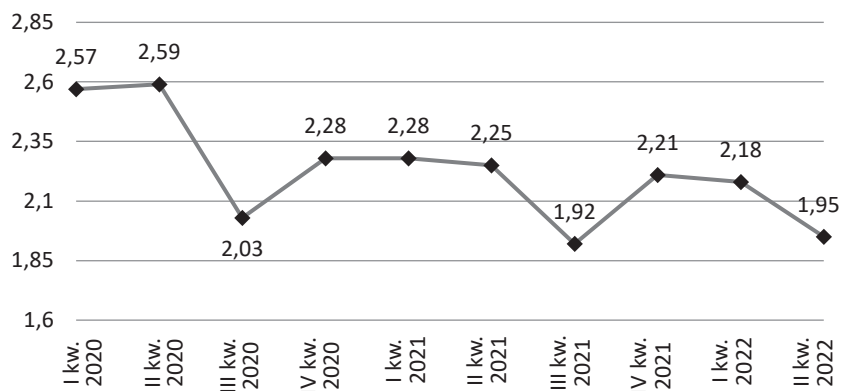
Źródło: opracowanie własne na podstawie (NBP, 2020-2022).

Rys. 2. Liczba kart kredytowych w mln sztuk w Polsce między I kwartałem 2020 a II kwartałem 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie (NBP, 2020-2022).

Karta kredytowa od początku badanego okresu notuje konsekwentny spadek liczby posiadaczy. Najmniejszy spadek wystąpił między IV kwartałem 2020 a I kwartałem 2021 roku, gdyż liczba wydanych kart różniła się o 0,18%. Największa różnica w liczbie przypada na II kwartał 2021 roku – 2,03%. Niepewne czasy spowodowane utratą dochodu w trakcie pandemii COVID-19 oraz oszczędniejszym trybem życia społeczeństwa to jedne z przykładów, dla których karty funkcjonujące na podstawie otwartego rachunku kredytowego zaczęły tracić na popularności wśród konsumentów. Od II kwartału 2020 roku stopa referencyjna wynosiła 0,10%, a jej poziom utrzymywał się przez kolejnych pięć kwartałów (NBP, 2023). Ostatnie trzy miesiące 2021 roku były początkiem konsekwentnych podwyżek stóp procentowych, finalna wartość stopy referencyjnej zamykająca 2021 rok wyniosła 1,75%, a liczba kart kredytowych zmniejszyła się o 1,15% w porównaniu do poprzedniego kwartału. Rosnące oprocentowanie kredytów spowodowane stopą referencyjną na poziomie 6%, porównywalnym do czerwca 2008 roku, nie przełożyło się gwałtownie na kolejny spadek w II kwartale 2022 roku. Finalnie oznaczało o 1,38% mniej kart kredytowych w obiegu względem pierwszych trzech miesięcy 2022 roku. Średnie tempo zmian w liczbie kart na kwartał wyniosło $-0,6\%$.

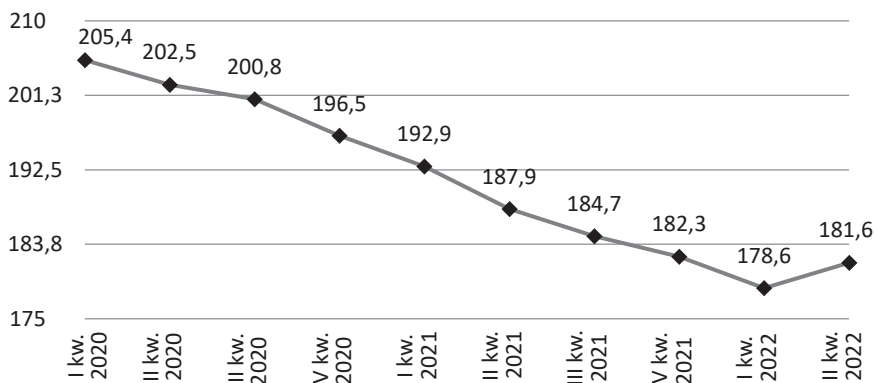

Rys. 3. Liczba kart przedpłaconych w mln sztuk w Polsce między I kwartałem 2020 roku a II kwartałem 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie (NBP, 2020-2022).

Karty *pre-paid* są dobrym sposobem do nauczenia się zarządzania pieniędzmi przez limit środków doładowanych na koncie. Decydują się na nie także osoby z utrudnionym dostępem do usług bankowych w normalnym trybie z racji posiadanego nieściągalnego kredytu (Business Insider, 2022). Oprócz standardowej tego typu karty wydawanej przez instytucje finansowe w obiegu dostępne są wersje obowiązuje tylko w wybranych sieciach sklepów – traktowane jako forma upominku dla drugiej osoby. Liczba kart przedpłaconych nie ulegała konsekwentnym wzrostom lub spadkom na przestrzeni badanego okresu. Zauważalna jest powtarzalność niskiej

liczby wyemitowanych kart w trzech kwartałach lat 2020 i 2021, przypadających na okres wakacyjny, po czym w następnych okresach odnotowywany był duży przyrost. W III kwartale 2020 roku popyt na karty *pre-paid* spadł względem poprzednich miesięcy o 21,6%, natomiast w 2021 roku – o 14,7%. Kwartał IV 2020 roku osiągnął przyrost, który ukształtował się na poziomie 12,3%, a w 2021 roku wyniósł 15,1%. Średnie tempo zmian na kwartał w trakcie badanego okresu wyniosło –1,52%.

Rys. 4. Liczba kart obciążeniowych w tys. sztuk w Polsce między I kwartałem 2020 roku a II kwartałem 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych (NBP, 2020-2022).

Karty obciążeniowe to najmniej liczny zbiór kart będących w obiegu. Spowodowane jest to przez grupę odbiorców, którą stanowią głównie przedsiębiorcy. Karty te działają na podobnej zasadzie, jak karty kredytowe, jednakże od każdego zakupu pobiera się prowizję, a zaciągnięte zadłużenie musi zostać obligatoryjnie spłacone w całości. Dobrze się one sprawdzają jako awaryjny budżet do wykorzystania w celu dokonania transakcji z odroczonym terminem płatności (Direct Money, 2021). Liczba kart typu *charge* od I kwartału 2020 roku do I kwartału 2022 roku konsekwentnie się zmniejszała, przy przeciętnym spadku w tym okresie o 0,68% na kwartał. Największy odnotowano w II kwartale 2021 roku, wynosił on 2,59%. Pod koniec wyznaczonej ramy czasowej nastąpił pierwszy przyrost liczby wydanych kart o 1,68% względem wyniku z poprzednich trzech miesięcy.

5. Podsumowanie

Karty płatnicze stają się coraz popularniejszą metodą płatności. Oferty banków coraz bardziej przystosowywane do wszystkich grup odbiorców. Wyrobinie karty płatniczej jest możliwe od 13. roku życia, a rodzic nie ma obowiązku kontroli nad kontem dziecka, jedynie jest wymagany jego podpis przy wypełnianiu dokumentów

zawarcia umowy o rachunek osobisty (Rzecznik Finansowy, b.d.). Statystycznie na jedną osobę w Polsce przypada ponad jedna karta płatnicza, co oznacza, iż mieszkańcy naszego kraju coraz chętniej podążają za trendem związanym z transakcjami bezgotówkowymi. Średni przyrost liczby nowych kart płatniczych co kwartał w badanych ramach czasowych wynosi 0,38%. Jeśli ten sam wzrost utrzyma się do końca 2030 roku, łączna liczba wydanych kart wyniesie 49,94 mln sztuk.

Znaczący wpływ na zmiany w dynamice liczb kart płatniczych mają zachowania konsumenckie, które ulegają zmianom na podstawie postępujących trendów, takich jak bezpieczeństwo, zmieniający się udział kanałów sprzedaży czy oszczędność czasu.

Karty debetowe wykazują tendencję wzrostową średnio o 0,66% na kwartał, co oznacza, że coraz więcej osób przechowuje swoją gotówkę w placówkach finansowych zamiast „w skarpecie”. Karty kredytowe – przez niekorzystne czynniki gospodarcze i związane z nimi negatywne nastroje społeczne – notują spadek popytu średnio o 1,19% na kwartał. Karty przedpłacone – z dużymi wzrostami i spadkami między badanymi kwartałami – ostatecznie tracą na popularności przeciętnie o 2,37% na kwartał. W podobnej sytuacji są karty obciążeniowe – ich liczba w obiegu zmniejsza się średnio o 1,73% na kwartał. Z przedstawionych danych można wywnioskować, że wszystkie karty, poza debetowymi, z roku na rok będą traciły klientów.

Literatura

- Bury, A. (2002). *Karty płatnicze w Polsce*. CeDeWu Sp. z o.o.
- Business Insider. (2022). *Karta przedpłacona, czyli karta prepaid*. Businessinsider.com.pl. <https://businessinsider.com.pl/poradnik-finansowy/oszczedzanie/karta-przedplacona-czyli-karta-prepaid-zalety-i-wady/18698pw>
- Bezprawnik. (2023). *Jak to w końcu jest z tym wydawaniem reszty: czy sprzedawca ma obowiązek sprzedać towar, nawet jeżeli nie ma drobnych?*. Bezprawnik.pl. <https://bezprawnik.pl/obowiazek-wydania-reszty/>
- Direct Money. (2021). *Karta obciążeniowa – czym jest i ile kosztuje karta charge?*. Direct.money.pl. <https://direct.money.pl/artykuly/porady/karta-obciazeniowa-czym-jest-i-ile-kosztuje-karta-charge>
- Fundacja Warszawski Instytut Bankowości. (2021). *Płatności bezgotówkowe oczami Polaków 2021*. Wib.org.pl. <https://www.wib.org.pl/wp-content/uploads/2021/10/211021-badanie-Platnosci-bezgotowkowe-oczami-Polakow-2021.pdf>
- Federacja Konsumentów. (2015). *Konsument w sieci transakcji płatniczej*. Federacja-konsumentow.org.pl. <http://www.federacja-konsumentow.org.pl/n,6,1195,1,1,konsument-w-sieci-transakcji-platniczej-material-informacyjny.html>
- International Organization for Standardization [ISO]. International Electrotechnical Commission. (2019). *Międzynarodowa norma ISO/IEC 7810:2019*.
- Narodowy Bank Polski [NBP]. (2020). *Informacja o kartach płatniczych. I, II, III, IV kwartał 2020*. Nbp.pl. <https://nbp.pl/system-platniczy/dane-i-analazy/karty-platnicze/informacje-kwartalne/>
- Narodowy Bank Polski [NBP]. (2021). *Informacja o kartach płatniczych. I, II, III, IV kwartał 2021*. Nbp.pl. <https://nbp.pl/system-platniczy/dane-i-analazy/karty-platnicze/informacje-kwartalne/>
- Narodowy Bank Polski [NBP]. (2022). *Informacja o kartach płatniczych. I, II kwartał 2022*. NBP.pl. <https://nbp.pl/system-platniczy/dane-i-analazy/karty-platnicze/informacje-kwartalne/>

- Narodowy Bank Polski [NBP]. (2023). *Podstawowe stopy procentowe NBP w latach 1998-2022*. NBP.pl. https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/dzienne/stopy_archiwum.htm
- Otto-Duszczyk, P. (2020). Pandemia przyspieszyła samoobsługową rewolucję w sklepach. *Dziennik Gazeta Prawna*. <https://biznes.gazetaprawna.pl/artykuly/1487692,kasy-samoobslugowe-sklepy-koronawirus-handel-automatyzacja.html>
- Rzecznik Finansowy. (b.d.). *Dziecko a pieniądze*. RF.gov.pl. <https://rf.gov.pl/faq-dziecko-a-finanse/>
- Senior Hub. Instytut Polityki Senioralnej. (2021). *Cyfrowe usługi finansowe a seniorzy*. Seniorhub.pl <https://seniorhub.pl/jak-radza-sobie-seniorzy-w-swiecie-cyfrowych-finansow/>
- Statista Market Insights. (b.d.). E-commerce – Poland. *Sales Channels*. Statista.com. <https://www.statista.com/outlook/dmo/ecommerce/poland?currency=EUR#sales-channels>
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U.2023.1610)
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 1997 r. Nr 140, poz. 939)
- Zaleska, M. (2007). *Współczesna bankowość*. Difin.

Factors That Shape Demand for Payment Cards in Poland

Abstract: The research scope of this chapter of the monograph includes a presentation of the causes affecting the demand for payment cards in Poland. The characteristics and types of payment cards are described, and the beneficiaries of non-cash transactions are characterised. The factors that influence the number and popularity of particular cards are indicated and the changing numerical status over ten quarters between 2020 and 2022 is presented. Based on the carried out analysis, it can be assumed that demand for payment cards will continue to grow over the next few years, but consumer interest will mainly be concentrated on debit cards. Other types of cards will be characterised by a decreasing number of regular users.

Keywords: payment cards, non-cash transactions, demand factors